

Nr 292.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsrätt för vissa professorer vid konsthögskolan och vissa tjänstemän vid konjunkturinstitutet; given Stockholms slott den 21 april 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Enligt av mig tidigare denna dag gjord hemställan har Kungl. Maj:t beslutat föreslå riksdagen att bland annat besluta, att civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) skall från och med den 1 juli 1939 äga tillämpning å professorer vid konsthögskolan samt tjänstemän vid konjunkturinstitutet, vilka av Kungl. Maj:t förordnas för begränsad anställningstid, ävensom att godkänna vid statsrådsprotokollet fogade förslag till avlöningsbestämmelser för omförmälda befattningshavare. I anslutning härtill böra

nu vissa bestämmelser meddelas i avseende å pensionsrätten för sagda befattningshavare.

De nyss avsedda professorerna vid konsthögskolan äro innehavarna av professurerna i arkitektur, målning, teckning och skulptur. De tjänstemän vid konjunkturinstitutet, varom här är fråga, äro de vid institutet anställda sakkunniga.

Vid 1938 års riksdag genomfördes viss omorganisation av konsthögskolan. I samband härmed fattades beslut om förändring i tillsättningsform m. m. beträffande de dittills å ordinarie stat uppförda, med fullmakt tillsatta *professorerna vid konsthögskolan*, dock med undantag för professuren i svensk arkitekturhistoria. I enlighet med detta beslut anordnades ifrågavarande professurer — utökade med en ny professur i målning — från och med den 1 juli 1938 såsom *icke-ordinarie arvodesbefattningar*, nämligen en i arkitektur, fyra i målning, en i teckning och en i skulptur. Befattningarna skulle tillsättas medelst förordnande för en tid av tio år. Avsikten med förändringen i avseende å tillsättningsform var bland annat att erhålla en större rörlighet i undervisningen än den, som eljest i regel kunde bliva möjlig vid utbildningen i en fast organiserad läroanstalt.

Det förutsattes emellertid vid beslutets fattande, att ifrågavarande arvodesbefattningar skulle upptagas i det nya civila avlöningsreglementet såsom *ordinarie förordnandetjänster*, med bevarande likväl av vissa särdrag beträffande befattningarnas konstruktion. Det tidigare idag framlagda förslaget till bestämmelser i lönehänseende för de ifrågavarande professorerna är uppgjort från sålunda angiven utgångspunkt. Förslaget, som bygger på ett av 1936 års lönekommitté utarbetat, i utlåtande den 20 mars 1939 framlagt förslag, innebär att nämnda professorstjänster — vilka alltjämt skola tillsättas medelst förordnande på tio år — från och med den 1 juli 1939 skola inordnas i den nya 3 avdelningen av civila avlöningsreglementet, vilken avdelning avsetts för ordinarie tjänstemän med lön enligt särskild löneplan eller eljest enligt särskilda bestämmelser. Lönebeloppen hava föreslagits till samma belopp, som i civila avlöningsreglementet fastställts för högsta löneklassen å I-ort inom lönegrad A 30, respektive A 24 eller till 13,500 kronor beträffande professuren i arkitektur och — efter en mindre avrundning — till 10,500 kronor beträffande de övriga professorerna. Befattningshavarna skola vid tillämpning å dem av reglementets bestämmelser regelmässigt anses tillhöra nyss angivna lönegrader.

I fråga om de *vid konjunkturinstitutet anställda sakkunniga*, vilka förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av den för institutet tillsatta nämnden och för närvarande åtnjuta ersättning med 700 kronor för månad utan rätt att härå uppbära dyrtidstillägg, har jag vid anmälan tidigare i dag av löne-regleringsfrågan anfört, att för dessa befattningshavare den anställningsform, som förordats för vissa professorer vid konsthögskolan, syntes mig vara ägnad att tillgodose framkommet krav på tryggare anställningsvillkor utan uppoffrande av den smidighet i organisatoriskt hänseende, som vore

påkallad av verksamhetens karaktär. Jag förordade sålunda, att sakkunnigbefattningarna — för vilkas innehavare kravet på akademisk lärarkompetens i princip upprätthålles — i likhet med nämnda professorsbefattningar måtte såsom ordinarie förordnandetjänster — med en förordnandetid av högst tio år — inordnas under den nya 3 avdelningen av civila avlöningsreglementet.

Sakkunnigbefattningarna, som för närvarande äro två till antalet men vid bifall till av Kungl. Maj:t till årets riksdag framlagt förslag komma att utökas med ytterligare en befattning, skulle enligt löneregeringsförslaget, vilket jämväl bygger på ett av 1936 års lönekommitté med förenämnda utlåtande den 20 mars 1939 framlagt förslag, från och med den 1 juli 1939 bliva förenade med årlig avlöning, som skulle utgöra för en av befattningarna 12,000 kronor, motsvarande avlöning enligt lägsta löneklassen i lönegraden A 30, och för en var av de övriga befattningarna 10,000 kronor, vilket belopp efter viss jämkning motsvarar avlöning enligt lägsta löneklassen i lönegraden A 26, dock att Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar skulle beträffande samtliga sakkunniga kunna medgiva förhöjning av lönen med intill 1,500 kronor för år. Vid tillämpning å nu ifrågavarande sakkunniga vid konjunkturinstitutet av bestämmelserna i civila avlöningsreglementet skola desamma anses tillhöra de respektive lönegrader, som nu angivits.

Beträffande pensionsförhållandena för här avsedda professorer vid konsthögskolan ifrågasatte akademien för de fria konsterna i samband med avgivande av förslag till konsthögskolans omorganisation, att desamma skulle erhålla viss begränsad tjänstepensionsrätt i form av medgivande att vid 65 års ålder tillträda uppskjuten tjänstepension enligt samma regler, som i civila tjänstepensionsreglementet meddelats beträffande uppskjuten livränta, dock med den avvikelser, att i reglementet föreskrivet avdrag för felande tjänstår i detta fall icke skulle förekomma.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av frågan om konsthögskolans omorganisation (proposition 204 år 1938) biträdde chefen för ecklesiastikdepartementet i princip de förslag, som framlagts av akademien, och tillstyrkte sålunda beträffande pensionsfrågan en anordning med begränsad pensionsrätt i överensstämmelse med vad akademien ifrågasatt. Efter samråd med mig anförde föredragande departementschefen i anslutning härtill bland annat, att i avvaktan på meddelande i vederbörliga pensionsförfattningar av bestämmelser om befattningshavarnas rätt till uppskjuten tjänstepension denna rätt provisoriskt syntes böra regleras genom särskilda fristående regler. Departementschefen uttalade vidare, att i samband med ett definitivt ordnande av rätten till uppskjuten tjänstepension borde tagas i övervägande, i vad mån och på vad sätt denna rätt borde kompletteras med en liknande anordning i fråga om familjepension.

I proposition nr 289 till 1938 års riksdag framlades på min föredragning förslag rörande provisoriskt anordnande av tjänstepensionsrätten för ifrågavarande befattningshavare. Därvid anförde jag, att tjänstepensionsunderla-

gen för dem borde motsvara de för lönegraderna B 30, respektive B 24 gällande underlagen. Hemställan gjordes, att riksdagen måtte, med godkännande av de grunder för tjänstepensionsrätt åt ifrågavarande professorer, som förordats i propositionen nr 204, bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela provisoriska bestämmelser beträffande skyldighet för befattningshavarna att vidkännas tjänstepensionsavdrag. Denna hemställan bifölls av riksdagen (riksd. skr. nr 438). Genom brev den 17 juni 1938 har Kungl. Maj:t sedermera meddelat beslut angående tjänstepensionsavdrag för befattningarna i fråga. Avdragen hava fastställts till belopp av 420, respektive 279 kronor, motsvarande de enligt civila tjänstepensionsreglementet gällande avdragsbeloppen för ordinarie tjänstemän i lönegraderna B 30, respektive B 24.

Beträffande sakkunnigbefattningarna vid konjunkturinstitutet har av institutets nämnd i skrivelse den 9 februari 1939 ifrågasatts, att med befattningarna skulle förenas viss rätt till pension (uppskjuten livränta), därvid nämnden avsett, att ehuru lönebeloppen skulle tillmätas med utgångspunkt från *begynnelselönen* i vederbörande lönegrader — 30 respektive 26 lönegraden för ordinarie tjänstemän — pensionsrätten skulle så konstrueras, att ställningen i pensionsavseende närmast svarade mot dessa lönegrader.

I förenämnda utlåtande den 20 mars 1939 har 1936 års lönekommitté erinrat, att det principbeslut, som av statsmakterna fattats beträffande personalorganisationen vid konsthögskolan och som ansetts böra läggas till grund jämväl för konjunkturinstitutets personalorganisation, innebure icke blott införande för viss personal av en ny anställningstyp med därav betingade särskilda bestämmelser i fråga om löneförhållandena utan jämväl tillskapandet av en ny pensionsform. Då pensioneringens ordnande utgjorde en viktig del av den omläggning, som med beslutet avsetts, hade lönekommittén ansett det vara av intresse att före ett ståndpunktstagande i lönefrågan söka bilda sig en uppfattning angående huvuddragen för en lösning av pensionsfrågan. Inom kommitténs kansli hade fördenskull utarbetats en promemoria, i vilken upptagits till preliminär behandling vissa frågor, till vilka ståndpunkt borde tagas vid ett ordnande av pensionsrätten för ifrågavarande tjänstemän.

I nämnda promemoria har föreslagits, att i avvaktan på slutförandet av pågående arbete med revision av gällande pensionslagstiftning nu förevarande pensionsspörsmål måtte provisoriskt regleras genom fristående föreskrifter samt att i enlighet härmed nu avsedda befattningshavare tills vidare borde undantagas från civila tjänstepensionsreglementets och allmänna familjepensionsreglementets tillämpning. I promemorian har jämväl skisserats ett utkast till dylika provisoriska bestämmelser för pensionsrättens ordnande, vilket utkast synts lönekommittén vara av beskaffenhet att kunna i huvudsak läggas till grund för utarbetande av förslag i ämnet. Nämnda utkast torde såsom bilaga få fogas till detta statsrådsprotokoll.

De förslag, som innefattas i den vid lönekommitténs utlåtande fogade promemorian, innebära att en begränsad såväl tjänstepensions- som familjepensionsrätt skulle medgivas nu avsedda professorer vid konsthögskolan och sak-

kunniga vid konjunkturinstitutet, därvid å dem skulle tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för befattningar i de lönegrader, till vilka nämnda befattningshavare hänförts i lönehänseende. Beträffande den närmare utformningen av tjänstepensionsrätten har i promemorian anförts bland annat följande:

Enligt de grunder för den begränsade tjänstepensionsrätten, vilka beträffande omförmälda professorer vid konsthögskolan preliminärt godkänts av statsmakterna (prop. nr 204 och 289/1938; riksd. skr. nr 289 och 438/1938), skulle denna rätt bestå i en uppskjuten livränta, beräknad enligt de i 22 § civila tjänstepensionsreglementet givna reglerna allenast med den avvikelser, att reduktion av den s. k. intjänta pensionen icke skulle äga rum med hänsyn till felande tjänstår. Livräntan skulle med andra ord bestämmas enligt grunderna för beräkning av intjänt pension.

En utformning av bestämmelserna om den begränsade tjänstepensionsrätten enligt dessa grundsatser torde låta sig väl genomföra. Den skulle innebära, att en professor, som avgår efter tioårsförordnandets fullgörande, vid uppnådda 65 levnadsår skulle erhålla en livränta, beräknad efter 10 tjänstår utan reduktion. Enligt reglerna i 22 § civila tjänstepensionsreglementet skall vid en beräkning av intjänt pension tillämpas en tjänstålder för hel pension av 30 år. Den intjänta pensionen skulle alltså i förevarande fall i princip motsvara $\frac{1}{3}$ av hel ålderspension, men då beräkningen skall ske enligt försäkringsteknisk metod, kommer beloppet att variera med hänsyn till den levnadsålder, under vilken förordnandet innehafte. Den intjänta pensionen torde därvid i regel komma att överstiga en mot tjänstetiden svarande pension, beräknad med proportionell avkortning av pensionsunderlaget enligt reglerna för fastställande av ålderspension. Det kan ifrågasättas, om det ej vore lämpligare, att livräntebeloppet på förhand fastställdes till en summa motsvarande viss del av pensionsunderlaget i vederbörande lönegrad. Ett sådant förfaringssätt skulle förenkla pensioneringens handhavande och göra det möjligt för var och en att bedöma pensionsrättens innebörd i de särskilda fallen. Om man härvid toge till utgångspunkt en tjänstålder för hel pension av 30 år och beräknade den uppskjutna pensionen enligt reglerna för avkortad ålderspension, skulle, såsom nyss anförts, pensionsförmånen regelmässigt bli lägre än den oreducerade intjänta pensionen. Om däremot till utgångspunkt toges det antal tjänstår, som enligt nuvarande bestämmelser fordras för hel ålderspension för professor vid konsthögskolan eller 25 år (bil. A till civila tjänstepensionsreglementet) — varvid den uppskjutna pensionen skulle utgöra $\frac{10}{25}$ eller 40 procent av hel ålderspension — torde skillnaden mellan en på sådant sätt fastställd uppskjuten pension och den försäkringstekniskt beräknade intjänta pensionen vid de tillträdes- och avgångsåldrar, som kunna förutsättas som normala, icke bli särdeles stor.

Frågan om den metod, som bör väljas för fastställandet av den uppskjutna tjänstepensionen, synes emellertid i viss mån sammanhången med spörsmålet om hur bestämmelserna om uppskjuten livränta för framtiden komma att gestaltas. Det må erinras, att pensionslagstiftningen för närvarande är föremål för revision genom tillkallade sakkunniga (1938 års pensions-sakkunniga). Vid denna revision torde även en omprövning av reglerna för uppskjuten livränta kunna ifrågakomma. Därest härvid, såsom synes tänkbart, skulle vidtagas sådan ändring av nuvarande bestämmelser, att — med bibehållande i stort sett av livränterättens sakliga innebörd — mera summariska regler infördes för beräkning av livräntans storlek i förhål-

lande till tjänstetiden i olika befattningar, torde dylika regler böra läggas till grund jämväl för bestämmande av uppskjuten tjänstepension i här avsedda fall.

Det ligger därför nära till hands att för närvarande stanna vid en endast provisorisk lösning av frågan om begränsad pensionsrätt för här avsedda tjänstemän och hänskjuta spørgsmålet om utformande av definitiva bestämmelser till bedömande i samband med revisionen av pensionslagstiftningen. En dylik provisorisk lösning bör helst så avvägas, att den i minsta möjliga mån föregriper en definitiv prövning och att trygghet såvitt görligt vinnes för att de ändringar i provisoriebestämmelserna, som vid en definitiv lösning kunna vidtagas, ej komma att för befattningshavarna medföra försämring av de provisoriskt fastställda förmånerna. Ur dessa synpunkter tala försiktighetskäl för att den uppskjutna tjänstepensionen fastställles med utgångspunkt från krav på 30 år för hel pension.

Vad sålunda ifrågasatts skulle beträffande professorerna vid konsthögskolan innebära meddelande av provisoriska bestämmelser av innehåll, att professor, som avgår efter tioårsförordnandets fullgörande, vid uppnådda 65 års ålder skall äga åtnjuta uppskjuten tjänstepension, beräknad enligt reglerna för fastställande av avkortad ålderspension, varvid skola tillämpas för professor i arkitektur tjänstepensionsunderlaget för lönegraden A 30 och för övriga här avsedda professorer tjänstepensionsunderlaget för lönegraden A 24 samt för samtliga professorer en tjänstålder för hel pension av 30 år.

Att man tills vidare stannar vid endast en provisorisk lösning av pensionsfrågan synes vara motiverat även med hänsyn till att en del detalj-spørsmål, till vilka ståndpunkt bör tagas i samband med ett definitivt ordnande av pensionsrätten, synas vara av beskaffenhet att kunna påverkas av den igångsatta revisionen av pensionslagstiftningen. Detta gäller exempelvis frågan om sjuk- och invalidpension ävensom spørgsmålet om huru skall förfaras i de fall, då en befattningshavare, som avgår ur statens tjänst efter tioårsförordnandets fullgörande, sedermera erhåller annan, med pensionsrätt i vanlig ordning förenad statstjänst.

Däremot lärer redan vid ett provisoriskt ordnande av den uppskjutna tjänstepensionen ståndpunkt böra tagas till frågan, huruvida någon livränterätt bör tillkomma en befattningshavare, som avgår före utgången av tioårsförordnandet, och hur en sådan livränta skall beräknas. För dylika fall synes naturligast, att tjänstemannen erhåller livränta enligt samma grunder, som för närvarande gälla för befattningshavare i allmänhet, d. v. s. med reduktion av den intjänta pensionen i förhållande till antalet felande tjänstår.

Vad härovan sagts har närmast avseende å förordnade professorer vid konsthögskolan men bör i tillämpliga delar gälla även för omförmälda sakkunniga vid konjunkturinstitutet. Då förordnandetidens längd för dessa tjänstemän icke skulle i de särskilda fallen på förhand fixeras utan förordnandet kunna förnyas för en tid av sammanlagt högst 10 år, synes emellertid för erhållande av uppskjuten pension motsvarande $\frac{1}{3}$ av hel ålderspension böra för dessa tjänstemäns vidkommande förutsättas, att förordnande innehafvs under 10 år. Vid tidigare avgång torde reduktion av den intjänta pensionen böra vidtagas i vanlig ordning. För ifrågavarande tjänstemän bör tillämpas beträffande sakkunnig med lön av 12,000 kronor tjänstepensionsunderlaget för lönegraden A 30 och för de båda övriga sakkunniga (lön 10,000 kronor) pensionsunderlaget för lönegraden A 26.

Vad angår utformningen av familjepensionsrätten yttras i promemorian:

Att en viss familjepensionsrätt medgives för ifrågavarande befattningshavare måste anses påkallat, enär värdet av ifrågavarande anställnings- och

löneform eljest för befattningshavarna skulle bliva betydligt reducerat i jämförelse med vanliga anställningsformer. Det synes önskvärt, att en tillfredsställande reglering av detta spörsmål kommer till stånd redan i samband med en provisorisk lösning av pensionsfrågorna.

Familjepensionsrätten är enligt allmänna familjepensionsreglementet så konstruerad, att efterlevande till en tjänsteman, som avlider medan han kvarstår i tjänsten, erhålla pension efter summan av befattningshavarens tjänstår och det antal år, som från tiden för dödsfallet återstår till pensionsåldern (reglementets 4 § 2 mom.). Avlider tjänstemannen efter det han avgått från statstjänsten utan rätt till tjänstepension, beräknas familjepensionen endast i förhållande till tjänståren, med viss reduktion därjämte för det fall, att summan av antalet tjänstår och antalet till pensionsåldern återstående år överstiga vad som fordras för hel pension (4 § 3 mom.). Den endast i förhållande till tjänståren beräknade pensionen för efterlevande till en tjänsteman, som lämnat statstjänsten före pensionsåldern, utgör alltså en motsvarighet på familjepensionsområdet till den uppskjutna livräntan enligt tjänstepensionsbestämmelserna.

Anordnandet av en begränsad familjepensionsrätt för här ifrågavarande befattningshavare kan tänkas ske på två alternativa sätt. Analogien med den begränsade tjänstepensionsrätten skulle närmast leda till att familjepensionen alltid — vare sig tjänstemannen avlider under förordnandet eller först därefter — beräknas endast i förhållande till de tjänstår, som intjänats eller högst kunna intjänas. Efterlevande till en här avsedd tjänsteman skulle alltså, om tjänstemannen avlider i tjänst, få pension beräknad efter 10 tjänstår, men om han avlider efter avgång ur tjänsten skulle pension utgå efter de verkligen intjänade åren, i förekommande fall med reduktion som nys berörts. För det fall att tjänstemannen avlider medan han kvarstår i tjänst, torde emellertid en på detta sätt begränsad familjepension sannolikt komma att framstå såsom väl blygsam. Man måste räkna med att starka krav komma att göras gällande på att staten, som engagerat denne tjänsteman — låt vara för en begränsad tid — bör på ett bättre sätt sörja för hans efterlevande, om han avlider under den tid, som han förbundit sig att ägna åt statstjänsten. Uppenbarligen skulle ifrågavarande anställningsform komma att te sig högst betydligt värdefullare, om familjepensionen för en tjänsteman, som avlider medan han kvarstår i tjänst, beräknades på samma sätt som för vilken som helst annan tjänsteman, nämligen på grundval icke blott av den tid, för vilken förordnandet gällt, utan även av det antal år, som vid dödsfallet återstår till vanlig pensionsålder. Övervägande skäl synas därför tala för att frågan löses på denna alternativa väg. En sådan lösning skulle i själva verket innebära, att familjepensionen för här avsedda tjänstemän bleve densamma som för en vanlig tjänsteman i motsvarande löneställning: avlider han i tjänst, räknas tjänstår till pensionsåldern; inträffar dödsfallet först efter avgång från tjänsten — med förordnandets upphörande eller dess förinnan — baseras pensionsberäkningen endast på den verkligen intjänade tjänstetiden.

Beträffande de fall, då avgång från tjänsten sker före förordnandets upphörande, bör för här avsedda tjänstemän givetvis iakttagas den spärregel, som enligt allmänna familjepensionsreglementet (1 § 1 mom. b) gäller för förtidsavgångna tjänstemän i allmänhet, nämligen att rätt till familjepension överhuvud taget ej föreligger med mindre tjänstemannen innehåft pensionsberättigande tjänst under minst fem år.

I yttrande den 29 mars 1939 i anledning av lönekommitténs utlåtande har *statskontoret* icke framställt erinran mot de ifrågasatta pensionsbestämmelserna i annat avseende än att statskontoret, som ansett sakkunnigbefattningarna vid konjunkturinstitutet böra i lönehänseende hänföras till lönegraderna A 27 respektive A 23, i enlighet härmed för sin del ifrågasatt, att jämväl pensionsunderlag och pensionsavdrag måtte för innehavare av dessa befattningar anpassas efter nämnda lönegrader.

Akademien för de fria konsterna har i utlåtande den 29 mars 1939 beträffande innehållet i nyss återgivna promemoria anfört följande:

I den begäran om ny löneställning för här ifrågavarande befattningar, som akademien på sin tid ingav till Kungl. Maj:t och som lades till grund för propositionen nr 204 till 1938 års riksdag, förutsatte akademien dels att beräkningen av den »uppskjutna pensionen» skulle överensstämja med beräkningen av uppskjuten livränta, dock att avdrag för felande tjänstår ej skulle förekomma, dels att den gynnade ställning, som dessa professorer enligt de före omorganisationen gällande bestämmelserna haft på sådant sätt, att hel pension utgått för 25 tjänstår, måtte komma till uttryck jämväl vid beräkningen av pensionsförmånerna i det nya läget.

Akademien tilltror sig icke att precisera, hur pensionsbeloppen skola beräknas för att dessa önskemål måtte i största möjliga utsträckning ernås, men anhåller att önskemålen må av Kungl. Maj:t beaktas.

*Departements-
chefen.*

För egen del tillstyrker jag, att begränsad tjänste- och familjepensionsrätt beredes ifrågavarande professorer vid konsthögskolan och tjänstemän vid konjunkturinstitutet i huvudsak enligt det förslag, som framlagts i den vid lönekommitténs utlåtande fogade promemorian. De föreskrifter, som erfordras för pensionsrättens reglering, synas för närvarande — i avvaktan på slutförandet av nu pågående revision av pensionslagstiftningen — lämpligen böra utfärdas fristående från vederbörande pensionsreglementen. Med hänsyn härtill bör särskilt beslut meddelas, enligt vilket civila tjänstepensionsreglementet tills vidare icke skall äga tillämpning å ifrågavarande befattningshavare. Härav skulle följa, att befattningshavarna temporärt även bliva undantagna från allmänna familjepensionsreglementets tillämpning.

I anledning av vad statskontoret anfört rörande ställningen i pensionshänseende för sakkunniga vid konjunkturinstitutet får jag framhålla, att vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag i lönefrågan torde för dessa tjänstemän böra tillämpas de pensionsunderlag och pensionsavdrag, som gälla för lönegraden A 30 respektive A 26.

I övrigt giva de i promemorian föreslagna bestämmelserna mig allenast anledning till följande uttalanden.

För beräkningen av uppskjuten tjänstepension i det fall, att tjänstemannen avgår innan han uppnått tio tjänstår, skola enligt promemorian tillämpas de grunder, som enligt 22 § civila tjänstepensionsreglementet gälla beträffande uppskjuten livränta. Detta innebär, att reduktion med hänsyn till felande tjänstår i sådana fall alltid skall äga rum, alltså även om förordnande meddelats för mindre antal år än tio. I samband med ifrågavarande pensions-

bestämmelsers definitiva inordnande i pensionsreglementena synes böra övervägas, huruvida angivna, i sistnämnda fall strängt verkande reduktionsregel undantagslöst bör tillämpas. För närvarande vill jag emellertid tillstyrka promemorians förslag på denna punkt.

Beträffande familjepensionsrätten innebär promemorians förslag, att vid bestämmande av familjepension åt efterlevande till befattningshavare, som avlider medan han kvarstår i tjänst, hänsyn enligt den i 4 § 2 mom. allmänna familjepensionsreglementet stadgade huvudregeln skall tagas till tjänstår, som återstå till den för befattningshavaren gällande pensionsåldern. Förslaget måste uppenbarligen i denna del anses mycket förmånligt för befattningshavarna i de fall, då fortsatt anställning i statstjänst efter förordnandets upphörande ej kan anses vara den normala utvecklingsgången. Övervägande skäl synas mig emellertid tala för en sådan anordning.

Slutligen må påpekas, att — i likhet med vad som gäller beträffande uppskjuten livränta enligt civila tjänstepensionsreglementet — dyrtidstillägg icke bör utgå på sådan uppskjuten tjänstepension, varom här är fråga. Jag torde i annat sammanhang få återkomma till denna fråga.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att civila tjänstepensionsreglementet tills vidare icke skall äga tillämpning å professorer vid konsthögskolan och tjänstemän vid konjunkturinstitutet, vilka av Kungl. Maj:t förordnas för begränsad anställningstid,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordnade grunder, utfärda föreskrifter i fråga om pensionsrätten för nyss omförmälda befattningshavare.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. MacDowall-Pihlström.

Förslag

till

provisoriska pensionsbestämmelser, att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1939, för innehavare av sådan professorsbefattning vid konsthögskolan, vilken tillsättes medelst förordnande för begränsad anställningstid, ävensom innehavare av medelst dylikt förordnande tillsatt sakkunnigbefattning vid konjunkturinstitutet.

1. Tjänsteman, varom här är fråga, tillerkännes rätt till *uppskjuten tjänstepension* vid uppnådd pensionsålder. Denna pension skall för professor vid konsthögskolan, som kvarstår i tjänst under hela förordnandeperioden, samt för sakkunnig vid konjunkturinstitutet, som innehaft förordnande å dylik befattning under 10 år, beräknas i förhållande till tjänstären efter samma grunder, som enligt 14 § civila tjänstepensionsreglementet gälla beträffande ålderspension. Avgår tjänsteman, innan han uppnått det antal tjänstår, som nyss sagts, skola för beräkning av uppskjuten tjänstepension tillämpas de grunder, som i 22 § civila tjänstepensionsreglementet stadgas beträffande uppskjuten livränta.

2. Tjänsteman, varom här är fråga, tillerkännes rätt till *familjepension* enligt följande grunder. Avlider tjänsteman medan han kvarstår i tjänst, beräknas denna pension enligt de regler, som i 4 § 2 mom. allmänna familjepensionsreglementet stadgas beträffande tjänsteman, vilken vid sin död kvarstår i tjänst. I annat fall beräknas pensionen med tillämpning av de i allmänna familjepensionsreglementet innefattade bestämmelserna beträffande tjänsteman, som avses i 4 § 3 mom. reglementet.

3. Vid tillämpning av föreskrifterna under punkterna 1—2 här ovan iakttages,

- a) att pensionsåldern skall anses utgöra 65 år,
- b) att för hel pension gäller en tjänstålder av 30 år, samt
- c) att tjänste- och familjepensionsunderlagen skola utgöra de belopp, vilka enligt civila tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet gälla för befattningar i nedannämnda lönegrader, nämligen:
för professor i arkitektur vid konsthögskolan lönegraden A 30,
för annan förordnad professor vid högskolan lönegraden A 24,
för sakkunnig vid konjunkturinstitutet med lön å 12,000 kronor lönegraden A 30, samt
för annan sakkunnig vid institutet lönegraden A 26.

4. Tjänsteman, som här avses, är skyldig att å lönen vidkännas tjänste- och familjepensionsavdrag med belopp, som enligt förenämnda pensionsreglementen gälla för befattningshavare i de under punkten 3 angivna lönegraderna.